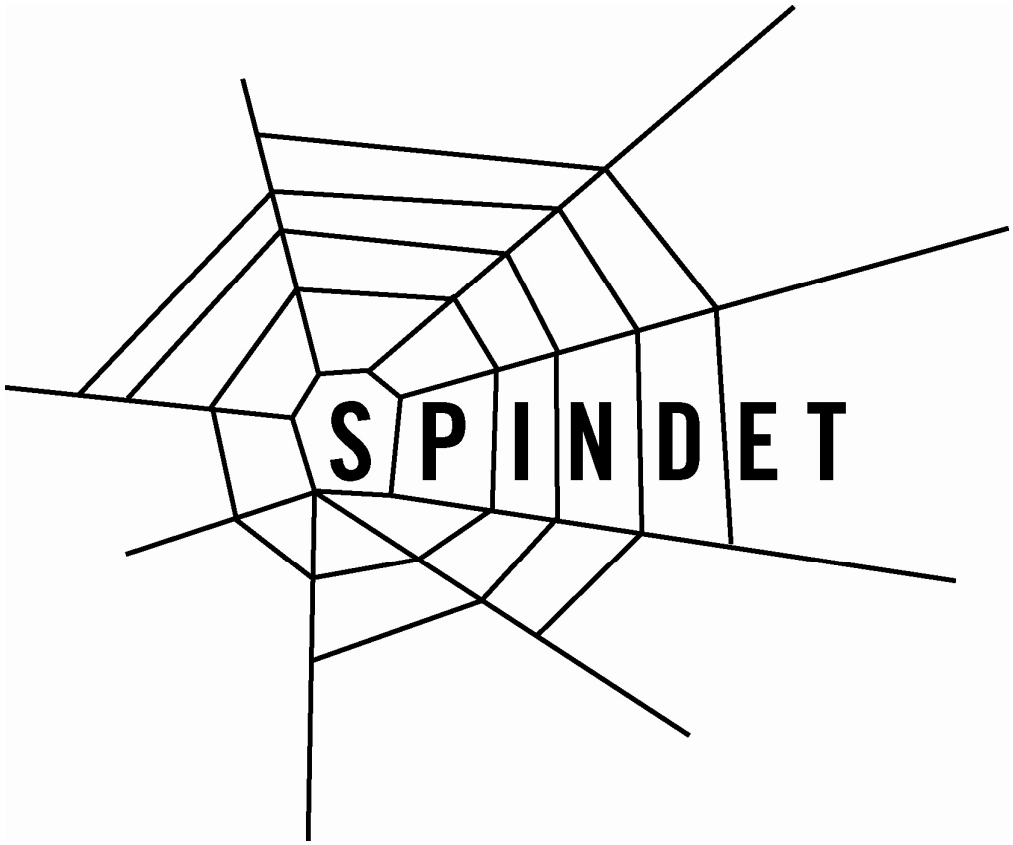

PRAKTIKOPLEVELSER

COACHING

ISSN 1603 7979

SPROGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT

6. ÅRGANG, 1. NUMMER, MAJ 2006

INDHOLD

VELKOMMEN…….3

PRAKTIK I VIRKELIGHEDEN
Praktikoplevelser…….4
Om praktikophold.....12

ARTIKLER
Om skrift.....13
Om coaching……..19

TEMAAFTEN
Resumé af temaaften……..21

DET SKER
Nyt fra Fafos……..23
Nyt fra Studievejledningen……24

Spindet udgives af foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi to-fire gange årligt. Spindet udkommer både i papirformat og kan downloades på sprogpsykologis hjemmeside: www.cphling.dk/ sprogpsykologi. Desuden kan det læses på Institutbiblioteket, IAAS, Københavns Universitet og på Det Kongelige Bibliotek.

Medlemskab af foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi er gratis, og som medlem får man tilsendt Spindet pr. e-mail. Indmeldelse kan ske ved henvendelse til formanden.

Redaktionen forbeholder sig ret til at foretage korrekturlæsning af indlæg. Det anvendte kommateringssystem vil blive respekteret. I øvrigt er forfatterne af indlæggene selv ansvarlige for indholdet. Næste udgave af Spindet udkommer efter sommerferien.

Redaktionsudvalget:
Karina Andersen: annekarina @ hotmail.com
Henriette Bilberg: h_bille @ get2net.dk
Emma Mathilde Tordsson: emma_mathilde @ yahoo.dk
Maja Tinson: majati @ m3.stud.ku.dk

Mail til redaktionen: fagligtforum @ gmail.com

Fagligt Forum for Sprogpsykologi :
fagligtforum @ gmail.com

Formand:
Maja Tinson
Bestyrelsesmedlemmer:
Emma Mathilde Tordsson
Line Brink Worsøe
Louise Pedersen

Velkommen

Velkommen til Spindet

Så er Spindet tilbage med et nyt nummer. Der er sket meget siden sidst: Tre af redaktionens hidtidige medlemmer er blevet færdige med deres speciale og har dermed afsluttet deres sprogpsykologiske studier, og i stedet er to nye medlemmer trådt til. To andre redaktionsmedlemmer har brugt efteråret på at være i praktik og opnå erhvervserfaringer.

I det hele taget er praktik et tema, som der skrives og tales meget om i øjeblikket, og bl.a. derfor sætter vi fokus på det i dette nummer. Fem studerende fortæller om deres oplevelser og erfaringer med at afprøve sprogpsykologien i praksis, og en praktikvært, chefkonsulent Claus Nielsen, beretter om sit syn på praktik, og hvad man som praktikant kan bidrage med på en arbejdsplads.

Derudover kan I læse en spændende artikel af vores underviser Hanne–Pernille Stax, som i dette semester har valgt at koncentrere sig om sin forskning. Hun har heldigvis indvilliget i at give os et indblik i, hvad det mere præcist er, hun arbejder med, og det er både interessant og inspirerende læsning. Eksempelvis fortæller Hanne–Pernille Stax om samtaler i professionelt regi, fx terapi.

En form for terapi kan man også kalde coaching, som er et begreb, der har opnået vid udbredelse. Men det kan være svært at gennemskue, hvad det egentlig dækker over - hvad er coaching, og hvordan fungerer det? Spindet har derfor bedt Bo Heimann, journalist, forfatter og coach, om at forklare nærmere, hvad man opnår ved at konsultere en coach, og ikke mindst hvordan man opnår det.

En anden spændende artikel er af Stig Andersen, der beretter om skriftsprogets opståen, dets forskel fra talt sprog og fordele og ulemper ved begge former for sprog.

I dette nummer har vi også nyt fra FAFOS, vores faglige forum, hvor der arbejdes på at stable nye og fagligt relevante arrangementer på benene. I kan ligeledes finde oplysninger om studievejledningen, hvor I altid er velkomne til at henvende jer med spørgsmål.

Afslutningsvis vil vi gerne opfordre jer til at tage del i jeres studie og det faglige miljø omkring det. Det kan I eksempelvis gøre ved at deltage i FAFOS´ arbejde eller ved at blive redaktionsmedlem på Spindet eller bidrage med artikler til det. I den forbindelse er det værd at huske på, at Spindet har registreret ISSN-nummer, som betyder, at man kan skrive det på sin publikationsliste, hvis man får offentliggjort en artikel.

I er selvfølgelig også meget velkomne til at henvende jer, hvis I har gode ideer og forslag til indholdet af fremtidige numre, eller hvis I har problemstillinger eller spørgsmål omkring studiet, som I gerne ser taget op til diskussion. Spindet er jeres talerør og mulighed for at blive hørt, så benyt jer af det!

God fornøjelse med læsningen!
Redaktionen

/ka

Praktik i virkeligheden

Der tales meget om, at humanistiske studerende bør være mere orienterede mod arbejdsmarkedet og være bevidste om hvilke kompetencer, de kan tilbyde virksomheder. Men det kan være svært at forestille sig, hvordan ens studie kan spille sammen med virkelighedens verden, når man befinder sig på KUA, hvor der fx ikke er tradition for, at de studerende arbejder sammen med virksomheder i eksamensprojekter. Derfor er et praktikophold en god anledning til at afprøve sine faglige evner og fagets teorier, mens man udfører arbejdsopgaver, som kan give én et realistisk billede af, hvad man kan bruge sin uddannelse til, når man lukkes ud af universitetet og skal afsætte sine humanistiske færdigheder til en villig arbejdsgiver. Sidder du og overvejer om et praktikophold er noget for dig, så kan du her læse om fem forskellige praktikophold.

Spindet har nemlig bedt fem overbygningsstuderende på sprogpsykologi fortælle om deres erfaringer med at være i praktik. De fem har alle været i praktik i efteråret 2005, så deres oplevelser er friske i hukommelsen. Desuden har vi bedt praktikvært Claus Nielsen fra Den Centrale Studie- og Erhvervsvejledning på Københavns Universitet om en kommentar om sit syn på praktik.

Som I kan læse, kan de alle anbefale et praktikophold, så herfra er kun at sige ”prøv det, prøv det”.

Henriette Bilbergs praktik

Hvor var du i praktik?
Jeg var i praktik på Rådet for Større Færdselssikkerhed i efteråret 2005. Rådet arbejder for at nedsætte antallet af dræbte og tilskadekomne i trafikken ved hjælp af forebyggende og oplysende kampagner.

Hvor/hvordan fandt du stillingen?
Jeg fandt praktikopslaget på RUC’s hjemmeside. Jeg ringede til Rådet for at præsentere mig og for at høre lidt om, hvad jeg skulle skrive i min ansøgning. De foreslog, at jeg kom ud til en samtale dagen efter, så jeg slap for at skrive en ansøgning. Jeg havde dog skrevet et CV, som jeg tog med derud.

Hvilke arbejdsopgaver havde du?
Jeg var tilknyttet Presse & Dokumentation, og først og fremmest skrev jeg tekster til nettet. Et par gange var jeg redaktør af deres nyhedsbrev. Det vil sige, at jeg både indsamlede tekster fra andre i huset og redigerede i dem, og jeg skrev også selv tekster til nyhedsbrevet. Det var udfordrende, fordi sproget skulle være klart og præcist, og her blev jeg konfronteret med og afvænnet fra min tendens til at skrive lange sætninger i akademisk opgavesprog. Jeg foretog også telefoninterviews og rekrutterede deltagere til fokusgruppeinterviews, som jeg også overværede. Jeg skrev tekster til nettet om blandt andet brug af mobiltelefon i trafikken, og sammen med den anden praktikant lavede jeg en test til nettet, hvor man kunne teste sin viden om fart. Jeg blev også involveret i arbejdet med pårørendekorpset, som er en gruppe af pårørende til trafikdræbte, som holder

foredrag om trafikulykken og konsekvenserne af den. Jeg deltog i et kursus for pårørendekorpset og foretog interviews med to af de pårørende, og jeg var involveret i planlægningen af en hjemmeside til pårørendekorpset.

Hvordan brugte du den sprogpsykologiske tilgangsvinkel?
Min sprogpsykologiske baggrund kom nok mest til udtryk ved, at jeg altid forsøgte at sætte mig i modtagernes sted. Jeg tænkte en del over interaktion og brugervenlighed i forhold til de ting, jeg lavede til nettet, men ud over det hentede jeg mest viden og flest redskaber fra min bacheloruddannelse på dansk. Jeg trak dog også på journalistisk teori fra formidlingskurset på sprogpsykologi. Ubevidst har jeg måske trukket på mere viden fra min tid på sprogpsykologi, men jeg forsøgte ikke at begrunde mine valg med sprogpsykologisk teori.

Følte du, at du kunne bidrage med noget særligt i kraft af din sprogpsykologiske baggrund?
Jeg følte mere, at jeg kunne bidrage med noget særligt på grund af min humanistiske baggrund, og ikke så meget fordi jeg lige kom fra sprogpsykologi. Igen tror jeg, at min bachelor på dansk gjorde den forskel, at jeg var meget fokuseret på at skrive korrekt dansk og meget opmærksom på fx tegnsætning og forståelsesproblemer på sætningsniveau. Min sprogpsykologiske baggrund betød dog, at jeg fra praktikkens start var bevidst om, at det ikke er nok kun at påvirke en målgruppes holdninger, men at udfordringen i den grad også ligger i at få målgruppen til at handle på en bestemt måde. Den pointe var yderst aktuel på et sted, hvor man arbejder med sikker trafikadfærd, og ikke overraskende arbejder Rådet bevidst med den.

Hvad lærte du af at være i praktik?
Jeg arbejdede bl.a. med mit skriftsprog og blev bedre til at skrive enkelt og præcist og knap så akademisk. Jeg lærte en hel del om, hvordan man arbejder projektorienteret, og hvordan man strukturerer sit arbejde alene og sørger for at inddrage andre personer, når det er nødvendigt. Jeg lærte meget om, hvordan jeg selv arbejder og om, hvordan jeg skaber de bedste betingelser for, at jeg får noget fra hånden. Jeg blev helt klart mere klog på, hvad mit kommende arbejde skal indeholde og hvilke kriterier jeg har for min kommende arbejdsplads. Mit udbytte var således både fagligt, men bestemt også personligt, fordi jeg blev mere afklaret omkring mine ønsker for fremtiden, og fordi jeg fik mere tiltro til, at jeg kan bidrage med noget i kraft af min uddannelse og person.

Følte du, at du manglede noget viden eller erfaring fra dit studie, som kunne have været nyttigt?
Jeg følte ikke, at jeg manglede noget konkret fagligt, men kendskab til, hvordan man arbejder projektorienteret kunne have været meget rart.

Har du et godt råd til kommende praktikanter?
Du bør sørge for at få afgrænsede opgaver, som har et defineret mål, så du ved, hvornår de er løst. Du bør sørge for altid at få en deadline, så du kan planlægge dit arbejde. Samtidig giver deadlines et realistisk billede af virkeligheden, og du får en oplevelse af, at dine opgaver er betydningsfulde og ikke bare noget, som kan laves færdigt på et tidspunkt.

Rikke M. K. Andersens praktik

Hvor var du i praktik?
Hos DaimlerChrysler Financial Services Danmark og Sverige.
DaimlerChrysler Financial Services er DaimlerChrysler koncernens eget finansieringsselskab, som yder finansiering og leasing af biler til både private og erhvervslivet i henholdsvis Danmark og Sverige. Deres biler er kendt over hele verden med mærker som Jeep, Chrysler, smart og Mercedes-Benz.
De har kontor i København og Malmø, og de to afdelinger er meget tæt forbundet, da ledelsen er den samme for de to afdelinger. Det bevirker, at en del af de ansatte pendler mellem de to lande, og at der både bliver talt dansk og svensk på kontorerne. Jeg var for det meste i København, men havde også en del opgaver i Malmø.

Hvor/hvordan fandt du stillingen?
Gennem en fra min læsegruppe, som pludselig havde to praktikpladser på hånden.

Hvilke arbejdsopgaver havde du?
Jeg var i HR afdelingen, og mine arbejdsopgaver bestod primært i at videre udvikle deres intranet, dvs. formidle og strukturere intern information samt designe de nye sider m.m. Derudover introducerede og underviste jeg de ansatte i at bruge det nye medie, da ingen kendte til det, da jeg startede. Alt, hvad jeg lavede, skulle også implementeres på den svenske side, og derfor arbejdede jeg en del i Sverige.

Hvordan brugte du den sprogpsykologiske tilgangsvinkel?
Fagligt har det været en utrolig lærerig proces for mig. Det bedste var at kunne få lov til at arbejde med en konkret opgave og ikke en fiktiv opgave, som man gør i løbet af sin uddannelse. Her stod jeg med en opgave, som skulle løses i henhold til min kunnen, og det var spændende at se sit fag i spil i konkrete situationer. Jeg var ikke på noget tidspunkt i tvivl om, at jeg kunne bruge min sprogpsykologiske baggrund, og jeg havde det hele tiden i baghovedet i måden, jeg gik til mine arbejdsopgaver på. De forskellige sprogpsykologiske teorier kan i høj grad bruges, og man lærer, at man skal være kritisk i sin udvælgelse, da ikke alle teorier er udtømmende, og ved inddragelse af andre teorier kan man få et bredere perspektiv på samme sag.

Følte du, at du kunne bidrage med noget særligt i kraft af din sprogpsykologiske baggrund?
Da jeg skulle udarbejde et spørgeskema, kunne jeg således virkelig bidrage med en masse viden om det at lave spørgeskemaer og trak på faget ”metoder i sprogpsykologiske analyser”. Men generelt synes jeg, at alt, hvad jeg lavede, havde en eller anden forbindelse til min faglige baggrund, da jeg også havde formidlingsopgaver m.m.

Hvad lærte du af at være i praktik?
At få noget praktisk erfaring, og som man kan kæde på sin teori. Og hvad endnu vigtigere er, at det professionelle miljø har givet mig en uvurderlig arbejdserfaring, som man ikke kan genskabe på studiestederne.

Følte du, at du manglede noget viden eller erfaring fra dit studie, som kunne have været nyttigt?
Jeg synes, at jeg manglede faget ”Formidling” da jeg skulle konstruere tekst til intranettet. Jeg har først faget nu i dette forårssemester 2006, og jeg vil derfor have ønsket, at jeg havde haft det fag, før jeg gik i praktik. Det var ikke en katastrofe, men det kunne nu have været

godt, hvis det fag havde været en del af min faglige bagage.

Har du et godt råd til kommende praktikanter?
Gør det, for vi har rigtig meget at byde på som stud. mag. i sprogpsykologi, mere end man lige regner med.

May-britt Madsens praktik

Hvor var du i praktik?
Jeg har i efteråret været tre måneder i praktik hos Kompetenceenheden. Kompetenceenheden udbyder efter- og videreuddannelse og er en del af studieadministrationen på Københavns Universitet. Kompetenceenheden har til formål at initiere, koordinere og samordne efter- og videreuddannelsestilbud på universitetet. Derudover skal Kompetenceenheden følge udviklingen i arbejdsmarkedets kompetencekrav og bygge bro mellem offentlige og private virksomheder gennem løbende dialog samt markedsføring og positionering af efter- og videreuddannelse.

Hvor/hvordan fandt du stillingen*?*
På 'praktikbasen' på det Humanistiske Fakultets hjemmeside for 'erhvervskontakt'.

Hvilke arbejdsopgaver havde du?
Mine arbejdsopgaver har overordnet bestået i kommunikation med Kompetenceenhedens omverdensrelationer, eksempelvis i udarbejdelse af formidlingstekster samt som projektleder på en undersøgelse af langtidseffekten af masteruddannelser. Til denne undersøgelse foretog jeg det forudgående analysearbejde, såsom udarbejdelse af projektbeskrivelse, et elektronisk spørgeskema samt spørgerammen brugt i to fokusgruppeinterviews.
Derudover har jeg foretaget en analyse samt udviklet et nyt koncept for Kompetenceenhedens hjemmeside. Dette projekt skulle medvirke til en styrkelse af kontakten til Kompetenceenhedens omverdensrelationer, og det var derfor vigtigt at analysen af hjemmesiden var kritisk, men også at jeg foretog en problemløsende stillingtagen. Dette resulterede i sidste ende i en præsentation for Kompetenceenheden med et bud på et forbedret koncept til hjemmesiden.

Hvordan brugte du den sprogpsykologiske tilgangsvinkel?
I analysen af Kompetenceenhedens hjemmeside har jeg arbejdet med hvilket budskab, der var vigtigt at få frem på hjemmesiden, samt hvordan man i højere grad kunne adressere målgruppen. Jeg har i denne forbindelse brugt journalistiske og formidlingsmæssige redskaber i webkommunikationen på hjemmesiden. Det har derfor været muligt at bruge de sprogpsykologiske 'redskabsfag' som formidling og kommunikation til udformningen af praktiske ændringer på hjemmesiden. Men jeg havde også brug for at have noget grundlæggende teori 'i ryggen', for at det gav mening for mig at lave analysen. Derudover var det sikkert også et ønske om at finde ud af, hvordan man som sprogpsykolog kunne 'gribe det anderledes an', og forhåbentlig skille sig ud fra mængden af andre formidlings- og kommunikationsuddannede.

Følte du, at du kunne bidrage med noget særligt i kraft af din sprogpsykologiske baggrund?
Kompetenceenhedens problem var, at de i højere grad ønskede at henvende sig til flere forskellige målgrupper på

hjemmesiden. Det sprogpsykologiske interessante for mig blev således at 'kredse' lidt omkring distinktionen mellem det kognitive og universelle perspektiv og det sociokulturelle og variationsmæssige perspektiv. Og i en erkendelse af målgruppens mangfoldighed var det for mig ikke fyldestgørende udelukkende at bruge teorier om (web)formidling, da disse om end ikke grundlæggende så bagvedliggende havde et syn på (sprog)brugeren som en universel og generaliseret bruger på nettet. Disse teorier kunne for mig at se således ikke stå alene, og det var dermed ikke de kognitive og universelle behov, der var analysens omdrejningspunkt. I stedet var jeg ude efter de kulturelle og målgruppespecifikke behov og motiver for at bruge hjemmesiden set fra målgruppens praksis, jeg var dermed ude efter variationen. For mig blev en kombination af de formidlingsmæssige redskaber med teori fra blandt andet Lev Vygotsky samt Yrjö Engeström og de virksomhedsteoretiske begreber en nødvendighed for at give mig en overordnet ramme for at lave analysen og dermed en mening med at gøre det.

Hvad lærte du af at være i praktik?
Jeg husker praktikforløbets start som en smule hæmmet af, at man som sprogpsykolog skulle bidrage med noget 'sprogpsykologisk'. Det var svært at omsætte teori til praksis, og fordi man arbejdede så selvstændigt, føltes det også meget subjektivt. Hvad var den rigtige 'sprogpsykologiske ånd'? Og var der en 'rigtig' måde at gøre tingene på? Praktik presser dig på godt og ondt ud i et handlingsorienteret rum. Det presser dig også både ud og ind i fagligheden. Dog var jeg i slutningen af praktikforløbet af den opfattelse, at jeg selv vælger, hvor komplekst det skal være, og at man må foretage sine egne valg omkring, hvordan man vil bruge sin faglighed. Ikke mindst i kombination med de sociale og relationelle erfaringer man gør sig i forløbet.

Følte du, at du manglede noget viden eller erfaring fra dit studie, som kunne have været nyttigt?
Ergo er der altså ikke nogen 'rigtig' sprogpsykologisk ånd. Og teori kan man læse sig til. Men dybden bag en analyse, og den måde man vælger at gribe det an på, den skal vi som studerende nok udvikle individuelt. Praktikken er nok kimen til, at man foretager de valg, der giver mening i det, man gør. Sprogpsykologi er sammensat af flere discipliner, dette kan ses som et meningsapparat, jf. den 'sprogpsykologiske ånd'. Men måske skulle man ikke se det som begrænsninger i forhold til at nå hele vejen rundt, det er umuligt. Men som muligheder for den enkelte til at vurdere, hvad der er rigtigt for ham/hende.

Har du et godt råd til kommende praktikanter?
Et praktikforløb kan bidrage til at sammenkæde relationen mellem universitet og erhvervsliv, men også til at synliggøre forskellen. Forskellen ses eksempelvis i erhvervslivets rolle til at bygge strukturer op, mens universitetets rolle er at nedbryde strukturer. Dette har ikke overraskende sin baggrund i disse to parters forskellige paradigmer, udgangspunkter og perspektiver. Utallige faktorer spiller ind som jura, økonomi, politik og lignende. Og intet er sort hvidt nogen af stederne. Det vigtigste for en praktikant er måske at indse, at man ikke nødvendigvis kan komme rundt om alt, det er der hverken tid eller penge til i virkeligheden, men også, at det måske ikke er så komplekst endda, i hvert fald ikke mere komplekst end hvad du selv gør det til.

Sisse Homanns praktik

Hvor var du i praktik?
Websiden Studerende Online, som hører under Moment kommunikation - som igen er en del af Moment A/S. Det er et site for studerende på videregående uddannelser om alt inden for job og uddannelse. Der er over 70.000 registreret i databasen, og rigtig mange kender og bruger den, fx til relevant artikellæsning eller ved legatsøgning.

Hvor/hvordan fandt du stillingen?
Jeg havde skrevet med redaktøren i forhold til at udgive min artikel fra formidling. Han opfordrede mig desuden til at skrive en artikel om sprogpsykologi. Og da jeg i deres nyhedsbrev så et opslag om, at de søgte praktikanter, skrev jeg til ham igen for at høre om mine chancer. Han sagde, at han helt sikkert syntes, at jeg skulle søge, så det gjorde jeg. Og så fik jeg pladsen.

Hvilke arbejdsopgaver havde du?
Jeg var webredaktør og skulle mere eller mindre stå for sitet alene. Jeg lavede derfor alt muligt: interviewede, skrev artikler, korresponderede med interne og eksterne skribenter samt kunder og studerende, jeg lavede sprogrevision, spørgeskemaundersøgelser, etc. Skrev også et par artikler til avismagasinet Moment, som ligger på alle videregående uddannelser.

Hvordan brugte du den sprogpsykologiske tilgangsvinkel?
Jeg brugte meget fra formidlingsfaget i form af teorier om webformidling og journalistisk formidling. Derudover kom metode en del ind over, specielt ved spørgeskemaundersøgelserne. Og så generelt omkring den forståelses- og kontekstmæssige tilgang til kommunikation

Følte du, at du kunne bidrage med noget særligt i kraft af din sprogpsykologiske baggrund?
Ikke fordi det var specielt sprogpsykologisk, men ja, jeg følte at jeg via formidling og metode var inde i nogle teorier, som man helt klart skulle bruge i min stilling.

Hvad lærte du af at være i praktik?
Jeg lærte at være en del af en arbejdsplads, hvor det hele hænger sammen, som fx at der er deadlines, som ikke kun afhænger af en selv, men også af kolleger. Samt at de "problemer" man kæmper med i opgaver og eksaminer faktisk ikke er helt så store og "vigtige", som dem, der kan opstå på en arbejdsplads.

Følte du, at du manglede noget viden eller erfaring fra dit studie, som kunne have været nyttigt?
Jeg kan ikke umiddelbart komme i tanke om noget specifikt, men jeg er sikker på, at der manglede noget. Generelt er jeg desværre ikke blevet klogere på, hvad jeg kan og vil bruge sprogpsykologien til.

Har du et godt råd til kommende praktikanter?
Vær klar over, at det - hvis du er pligtopfyldende - er mega hårdt at komme ud i fuldtid. Jeg havde selvstudie i traditioner ved siden af, og et eller andet sted vil jeg måske råde folk til kun at have praktikken at koncentrere sig om. Men selvom det er hårdt, så er det meget meget lærerigt og noget, jeg synes burde være obligatorisk i uddannelsen.

Karina Andersens praktik

Hvor var du i praktik?
Jeg var tre måneder i praktik hos Den Centrale Studie- og Erhvervsvejledning på Københavns Universitet i efteråret 2005.

Hvor/hvordan fandt du stillingen?
Allerede da jeg startede med at læse sprogpsykologi, var jeg bevidst om muligheden for at komme i praktik, for jeg mente, det ville være en god chance for at få erfaringer med at bruge teorien i praksis og i det hele taget få erhvervserfaring. Derfor begyndte jeg på andet semester regelmæssigt at tjekke praktikbasaren på det humanistiske fakultets hjemmeside for at læse de stillingsopslag, der blev lagt frem. Det var også her, at jeg så, at Den Centrale Studie- og Erhvervsvejledning søgte en praktikant, og jeg syntes, at opgaverne i forbindelse med stillingen var både spændende og relevante for mig.

Hvilke arbejdsopgaver havde du*?*
Jeg skulle bidrage til studievejledningens arbejde med at udvikle og forbedre informationen omkring universitetets uddannelser. Rent konkret betød det, at jeg skulle udarbejde et forslag til, hvordan hjemmesiden www.studier.ku.dk kunne blive bedre. Det var den primære opgave, men jeg var bl.a. også involveret i arbejdet med at lave en ny publikation om Københavns Universitet og de uddannelser, man kan læse her, Studier 2006.

Hvordan brugte du den sprogpsykologiske tilgangsvinkel?
Jeg kunne ikke bruge den teori, jeg har læst som egentlige løsningsmodeller for, hvordan jeg skulle gribe mit arbejde an. Det har jeg ellers været vant til fra CBS, hvor jeg også har læst. Den sprogpsykologiske teori har mere fungeret som en slags inspiration, fx i forhold til at skrive en tekst. Her har jeg tænkt meget over kontekstbegrebet og det at tage en andens perspektiv. Jeg har også brugt min teoretiske baggrund i forhold til sproglige formuleringer, når jeg skrev tekster til nettet.

Følte du, at du kunne bidrage med noget særligt i kraft af din sprogpsykologiske baggrund?
Jeg ved ikke, om jeg ligefrem har bidraget med noget særligt, men jeg har været meget bevidst om modtageren af informationsmaterialet, dvs. potentielle studerende, og om modtagerens oplevelse og forståelse af det. Det måtte set med mine øjne ikke ”bare” handle om, at Københavns Universitet skulle aflevere et budskab om, at man bør vælge en uddannelse på dette universitet. Det skulle være på modtagers præmisser og med dennes interesser og behov for viden in mente. Det var faktisk min opfattelse, at det ikke har været sædvanen at tænke sådan hidtil.

Hvad lærte du af at være i praktik?
Først og fremmest var det lærerigt at være en del af en arbejdsplads og se, hvordan det foregår ”i den virkelige verden”. Det har fx været lærerigt at opleve, hvordan en opgave som det at udarbejde en publikation gribes an, og hvor mange personer, der egentlig er involverede, og hvor mange detaljer, der skal være styr på. Derudover har jeg fået indsigt i, hvordan jeg kan bruge min teoretiske baggrund, og hvordan det er at arbejde med et projekt.

Følte du, at du manglede noget viden eller erfaring fra dit studie, som kunne have været nyttigt?
Det var svært for mig i starten at finde ud af, hvad jeg egentlig kunne bruge sprogpsykologien til. Jeg følte, at jeg havde læst en masse spændende teori, som jeg egentlig ikke kunne bruge til noget som helst, for jeg syntes ikke, at jeg kunne inddrage den i mit arbejde. Derfor besluttede jeg mig for at "glemme" det teoretiske og bare koncentrere mig om at udføre mine opgaver. Det hjalp faktisk, for efterfølgende har det så vist sig, at jeg har kunnet teorien til overvejelser omkring fordele og ulemper omkring nogle valg, der skulle træffes, og som inspiration for udformningen af mit forslag. Jeg vil også sige, at den eksamensopgave, man skal udarbejde om sit praktikophold et rigtig godt element i forløbet. Her får man nemlig lejlighed til at reflektere over praktikopholdet og det arbejde, man har lavet, og det er via denne refleksion, at man for alvor indser, hvordan sprogpsykologien kan bruges. Det var i hvert fald sådan, jeg oplevede det.
Når det er sagt, så mener jeg, at undervisningen og indholdet i uddannelsen ikke er gearet til arbejdet med konkrete arbejdsopgaver, eller som studerende bliver man i hvert fald ikke forberedt på det. Det er fint at læse en masse teori, men hvis det er svært at se, hvordan denne teori skal bruges i praksis, så nytter det jo ikke særlig meget. Jeg deltager dog i et fag i dette semester, formidlingsteori- og praksis, hvor der bliver lagt stor vægt på, at man skal bruge den læste teori til at lave et konkret formidlingsprojekt, og det er nok det, jeg har manglet. Så måske er det en fordel at have haft dette fag, inden man tager i praktik?

Har du et godt råd til kommende praktikanter?
Man skal ikke tænke for meget over, hvordan man kan få sat sin teoretiske baggrund i spil over for de arbejdsopgaver, man har. Det kommer helt af sig selv. Man skal heller ikke være så forsigtig, men bare kaste sig ud i arbejdsopgaverne. Man kommer jo som studerende, hvor det er meningen, at man skal lære noget, så hvis man begår fejl, er det "gratis". Derudover vil jeg kraftigt opfordre til, at man tager et praktikophold, for man får virkelig meget ud af det.

Har du selv fået lyst til at komme i praktik, kan du finde praktikopslag her:

Det humanistiske fakultets side med bl.a. praktikopslag: http://erhverv.hum.ku.dk/

RUC side med bl.a. praktikopslag: http://viden.ruc.dk/cpo/

/hb

FAGLIG UDVIKLING FOR BEGGE PARTER

Det er ikke kun som studerende, at man har gavn af et praktikophold. Også for arbejdsgiveren kan det være et plus. Det mener Claus Nielsen, som er chefkonsulent hos Den Centrale Studie- og Erhvervsvejledning på Københavns Universitet, som i efteråret 2005 var praktikvært for en studerende fra sprogpsykologi. Spindet har bedt ham vurdere betydningen af praktik.

Af Claus Nielsen

Praktikanter har masser at byde på

En praktikant er lig med en stor portion ny faglig udfordring. Som praktikvært får man stillet en masse spørgsmål til den daglige rutine, og det er voldsomt udviklende. Det er noget en praktikant kan på en helt anden måde end fx en studentermedhjælp. En god praktikant er faglig på en anden måde – mere udfordrende. Herudover er praktikanten naturligvis en resurse, der får noget arbejde fra hånden, men det vigtigste bidrag er klart den friske, faglige vinkel direkte fra universitetsmiljøet. Den vejledning, introduktion og feedback praktikanten skal have, er ikke en belastning i forhold til, hvad der kommer ud af praktikantens input. Så selv med en masse vejledning og coaching er det stadig en god forretning, og det mener jeg, at man som arbejdsgiver bør honorere ved at give et kursus eller sende praktikanten på seminarer eller konferencer, evt. sammen med medarbejdere fra afdelingen.

Den sprogpsykologiske vinkel

I praktikforløbet har jeg bemærket en stor interesse og viden om kommunikation, målgruppe og sprog, men ikke sådan i sprogpsykologiske teorier ud over noget med afsender -medie - modtager.

Praktikrapporten gav nye vinkler, som sikkert er sprogpsykologiske eller gruppepsykologiske. Jeg vil anbefale, at den praktikansvarlige læser praktikrapporten og evt. tager med praktikanten til eksamen – man bliver meget klogere.

Praktik giver værdifulde erfaringer

Et praktikophold giver en unik chance for at få erfaring med arbejdslivet i et fagligt perspektiv. I forhold til en studentermedhjælp har jeg langt højere krav til faglig argumentation og involvering fra en praktikant. I praktik får man mulighed for at kombinere praksiserfaring og virksomhedsindsigt med faglig udvikling og indspil til studiet. Et godt praktikophold kan ikke erstatte gode, relevante studenterjobs, men supplere dem på et vigtigt felt, nemlig i den formelle interaktion mellem studerende, universitet og virksomhed. Praktikkontrakten er vigtig - den sikrer alle en opfattelse af, hvad opgaverne er for studerende, virksomhed og universitet. Man skal ikke lave kaffe som praktikant – det giver heller ikke noget godt resultat for virksomheden. Selvom man er gratis, er ens bidrag fagligt og ikke manuelt - det skal virksomheden vide.

Noget om: Skrift

Af Stig Andersen, cand.mag. i dansk og sprogpsykologi

Skriftsprogets opståen (fylogenese)
Ægypten er så gammelt, at der kom turister allerede fra antikkens Grækenland for at se de ældgamle vidundere. 5.000 år er ingenting i universets historie, men alt i civilisationens.

Landet havde materielle forudsætninger for at udvikle civilisation. Befolkningen samlede sig ved Nilen, der især i sit øvre løb skærer sig som en bugtet, grøn linie med skarp grænse til et af verdens mest tørre områder. Man boede nærmest på linie og uden store afstande til de næste. Allerede tidligt havde man agerbrug og fiskeri, og frugtbarheden var så stor, at det gav overskud af tid. De tre faktorer, fast bopæl, nærhed og overskud, gjorde det muligt at beskæftige sig med andet end de umiddelbare behov og at tage videre hensyn.

For mig at se sker der her og andre steder noget regelmæssigt under sådanne forhold: Befolkningerne samler sig i små centre, landsbyer, og der sker en magtfordeling, en stærk gruppe lægger sig i spidsen, en høvding. Høvdingen forsvarer og udvider sit territorium, om nødvendigt med blodig magt, og efterhånden samles et stort område under en konge, en farao.

Tidligt i denne proces opstår handel på store afstande. Elementært er handel et bytte af produkter, og vandvejen Nilen er lige for hånden. Handel giver en specialisering, som bliver meget større end inden for en landsby.

Lad os prøve helt konkret at forestille os: Vi sidder i en lille landsby og har fyldt nogle krukker med honning. Dem skylder vi til en stormand eller til farao, enten fordi han har købt dem, eller fordi han har krævet dem. Vi tager dem ned til båden. Hvordan skal varerne, vi selv og modtageren kunne identificeres? Ved mærkning. Ét mærke kunne give sig selv: Farao er kendt på billeder og figurer som guddommeligt overhoved.

Figurer, tegninger og malerier havde forskellige steder eksisteret i mange tusinde år. Nu fik de praktiske formål. Bl.a. til disse formål blev de så forenklet og stiliseret. Yderligere kunne de i småt format stilles på række og således f.eks. vise en situation eller handlingsrække. I alt fald når disse billeder er typiseret, og især når de står i regelrette rækkefølger, kan man begynde at tale om skriftsprog.

Således set er skriftsprogets opståen en glidende udvikling fra visuel analogi (lignende det, det handler om, såsom gamle hieroglyffer) til noget, der ikke ligner meget.

Så vidt det vist vides, er skriftsproget uafhængigt opstået under lignende omstændigheder i Mesopotamien og Kina, foruden Ægypten. Og det bekræfter i så fald vigtigheden af sådanne omstændigheder. Men inkaerne (i det nordlige Sydamerika) havde også et centralt organiseret samfund, og alligevel fandt man ikke skrift. Imidlertid har det vist sig, at det havde de alligevel i form af snorebundter med knuder på, og det må bekræfte hypotesen. Man har dog besvær med at oversætte ”knudeskriften”, og jeg tror, den må have haft mindre anvendelsesmuligheder end vor skrift.

Denne skitse er kun et forsøg på at give den forståelse af skriftsprogets opståen, at det skyldes behov og i sin grund er

præget heraf. Den skal ikke forestille at dække alt. Således lægger gammel skolelærdom vægt på det særlige behov, at det var vigtigt at kende flodernes vandstand efter årstiderne (en stigning på mindre end 6 meter kunne betyde sult), og at matematikken (som også er en skriftlig sprogbrug!) opstod af den grund, og astronomien ligeså. Og i alt fald i Ægypten og Norden var billeddannelse og skrivekunst nært forbundet med magi, gudstro og magt.

I Ægypten fandtes allerede for 4.000 år siden litteratur (såsom myter og fortællinger), og skrivekunsten havde fået udbredelse. Omkring denne tid udvikledes skrift som et stavelsessprog, et vigtigt led i udviklingen, for dermed fjernede skriftsproget sig fra det analoge billedsprog. En hovedmekanisme var: En almindelig tegning forestillede noget bestemt og svarede i tale til et bestemt ord. Nu kom tegningen til at svare til en betonet stavelse i ordet, dvs. lyd, og kunne altså bruges om noget, som intet havde med tegningen at gøre. Stavelsesskrift er endnu i dag en bestanddel af kinesisk og japansk.

Dette kan ellers ses som et overgangsfænomen. Den videre udvikling var, at skrift blev frigjort helt fra den visuelle analogi. Skriftsproget fik direkte overensstemmelse med talesprog, et grafem kom til at svare til et fonem. Da talesproget i forvejen var ”rationaliseret”, fik også skriftsproget det mest sprogdefinerende træk af alle: Et lille antal enheder (grafemer, f.eks. 28 + særtegn og typografi) kan kombineres efter regelsæt til uendeligt mange kombinationer. Uendeligt mange forhold kan behandles på uendeligt mange måder med dette i princippet ret simple system.

Men hvorfor var skriftsproget egnet til at tjene andre behov? Nogle banale grundforhold er vigtige.

Hvorfor

Helt elementært står de fysiske forhold. Taleorganerne frembringer lydbølger, som er relativt flygtige. Sammenhængende hermed er talesprog også relativt hurtigt.

Tale har den største variation af udtryksformer, ikke blot tone, tryk og tempo, men også gestik og mimik. Oprindelig (dvs. indtil opfindelsen af telefonen) er modtageren til stede, og derfor er der mulighed for hurtig feedback, og i en del tilfælde også nærvær i situationen, en kontekst. Derfor er talesprog også ofte bedst til relationer mellem mennesker og forholdsvis mere kontekstbetinget end regelbundet. Det adskiller sig fra anden kommunikation i at bygge på sprogregler, men er mindre regelfast end skriftsprog. Selv om talesprog er grundlag for sprogsystemet, er det derfor alligevel her, man bedst kan tillade sig at bryde dette og f.eks. også udtrykke sig mere analogt.

Talefærdighed læres under opvæksten, og i disse læreprocesser indgår ret specifikke medfødte tendenser (men ikke blot én ”sprogevne” eller ”competence”).

I forhold hertil er skriftsprog relativt holdbart, bestandigt, lige fra skrift indhugget i sten til papir. Det er relativt langsomt, især for afsenderen, men normalt også for modtageren. Skrift får vanskeligt feedback, eller ligefrem: ingen. Skrift er forholdsvis uafhængig af kontekst. Derfor er det nødvendigvis også forholdsvis regelret.(Men ikke totalt. Virkningen af en tekst styres således også af læsesituationen og mediet og f.eks. allerede af et bogomslag, eller af hurtig genreplacering i teksten selv (”Der

var engang...”); eller af analoge forhold i f.eks. typografi og afsnits længde).

Skrift er forholdsvis bestandig og regelret og kan transporteres og bevares over tid. Det er også derfor, at skrift kan ændres, uden at alt tabes. Ved skrift producerer man noget uden for en selv, som man derefter kan forholde sig til. ”Indre tale” (i streng forstand) må i øvrigt nok kunne beskrives i lighed med dette.

Hvor skrift er forholdsvis usikker til at etablere relation til andre personer, er det til gengæld overlegent i forholdet til emnet, referencen, og det åbner uendelige muligheder, f.eks. for måder at skelne og generalisere på.

Et par eksempler på, hvor vigtigt det er, kan være videnskab og lovgivning. Videnskab er så afhængig af bl.a. skriftsprog, at dette kan bruges definerende: Videnskab er frembringelse af tekster (med bestemte egenskaber). Naturvidenskaberne kan ses som netværk af ord, som skaber forståelse, sammenhæng. Hvis nogle ord og beskrivelser strider mod andre, må de principielt enten være ugyldige, eller også må de store sammenhænge ændres, så ny forståelse opstår.

Måske er man en gang nået et stykke vej analogt, dvs. med tegninger og modeller kombineret med talesprog. De kan stadig være vigtige. Men naturvidenskabens udvikling er ikke tænkelig uden tekster, som man kan rette i, dvs. bevare noget, mens man ændrer andet. Dermed kan skrift give udvikling. (Derimod er det en populær misforståelse, at naturvidenskab mener at give fuldendte og udtømmende svar). Naturvidenskaben er så vældig en bygning og har så vældige følger, at noget lignende ikke tilnærmelsesvis er set nogensinde før. Det er ikke til at se bort fra.

Ganske anderledes med humaniora, med deres glimt af iagttagelse og forståelse, men også med modesvingninger og manglende fundament og kvalificerende udvikling. Modsætningerne til naturvidenskab har ført til to modsatrettede tendenser. På den ene side retninger, der i høj grad er spekulative og forholder sig til vor gamle filosofiske tradition. Ikke sjældent er de desillusionerede over for overhovedet at gøre humaniora til videnskab og ganske trætte af at se naturvidenskab som forbillede. Typisk gør hver enkelt skole sig gældende med særsprog, som splitter i stedet for at samle.

På den anden side retninger, der slavisk efterligner naturvidenskab. Det gælder især moderne, amerikanskinspireret kognitiv psykologi, som frem for alt skal leve op til et krav i empirisk metode om at måle og tælle. Derimod overtages dagligsprogets psykologiske grundbegreber i professionaliseret form, men ubearbejdet. F.eks. er der ikke afgørende afklaring af forhold mellem behov, følelse (emotion, ”jeg føler”) og vilje (intention, ”jeg vil”) etc.

Den ene side danner særsprog, den anden bearbejder ikke grundbegreberne nok.

I stedet for denne polarisering må der kunne skabes udvikling i humaniora, hvis man betragter både disse og naturvidenskaberne som processer, noget, der sker, mere end noget, der er.

Naturvidenskab har udviklet sig gennem lang tid ved, at nogle teorier og beskrivelser – under komplicerede og ikke-lineære processer - gled ud, mens

andre, der hang sammen, overlevede. Et uhyre vigtigt kriterium for dette må være sammenhæng.

Videnskabens vigtighed for samfundet og dets fremtid kan næsten ikke overvurderes, men den er indirekte. Et mere direkte eksempel på afhængighed af skriftsprog er selve vor civilisation.
Jeg vil foreslå at definere "civilisation" som samfund, der er baseret på lov. Samfundslove er adfærdsregler med en forholdsvis høj grad af bestandighed; de kan ikke fungere, hvis de glemmes eller ændres for ofte. F.eks. havde vi jo derfor i Norden lovsigemænd, der havde specialiseret sig i at lære lovene udenad, og i øvrigt var lovene sådan formet, at de ikke var for svære at huske. At nedskrive dem (hvilket skete her for ca. 800 år siden) er et klart fremskridt og nødvendigt, når samfund og regler bliver mere komplicerede. I dag ville lovene ikke kunne håndteres uden edb.
Helt umiddelbart er brug af skriftsprog ikke truet. Nutidens medier er der dog vist ingen, der har en vilje med eller klarhed over.

Hvad gør det ved os?
Selv så fragmentarisk som her er det ikke muligt at søge fornuftige svar på den slags spørgsmål ganske uden et generelt fundament.

Forholdet mellem tanke (hvad det så end er) og sprog(-brug) er det store, klassiske pseudoproblem i sprogpsykologien, og mange ord er spildt på det: Styrer sproget vore tanker, eller er det omvendt sådan, at vi først tænker noget og derefter giver det sproglig form? Den første påstand er blevet kaldt Sapir/Whorfhypotesen, den anden er f.eks. indbygget i indkodningsteori m.m.

Hvis vi nu holder op med at behandle sprogbrug og tanker, som om de var en slags genstande (noget, der er; jvf. nedenfor) og i stedet beskriver dem som processer (noget, der sker), er der en del, der næsten giver sig selv. Vi påvirkes af tekst, men det gør vi også af alt andet, vi udsættes for. Det særlige ved kommunikation, inklusive skriftsprog, er, at påvirkning er dens særfunktion.

Påvirkning fra et nationalsprog, et modersmål, må give bestemte tendenser, gøre noget nærliggende og let, men andet vanskeligere. Og omvendt: Opstår der nye behov, må disse ændre på den enkeltes sprogbrug, og hvis de er udbredte, på nationalsproget.

Benjamin Lee Whorf beskrev (og dette var allerede i 1930-erne) bl.a. meget generelle træk i et meget fjerntstående sprog, hopiindianernes. Disse beskrivelser satte, uanset om de alle er præcise, i høj grad vores egen sprogbrug i relief.

Hopiindianerne behandlede mange forhold som cirkulære processer, dagens gang, årets gang, livets gang. Modsat synes vi at behandle mange forhold lineært.

Det lineære er hos os således noget så elementært som kausalforhold (årsag – virkning), og at vores liv går fra fødsel til død, ja, hele universet udvikler sig med "big bang" som et begyndelsespunkt. Der er ingen vej tilbage.

Samme tendens ses, når man ser videnskab, som skyldes lineær, logisk fremgang. Men videnskabelig idé bliver til i spring og efter faren frem og tilbage. Fejltagelsen bestyrkes af, at resultaterne må beskrives i høj grad lineært for at tjene deres formål.

Et træk, som er fælles for sprogene i hele vor kulturkreds, er karakteristisk og

skriftsprogspræget: Dette at behandle noget, som om det havde samme egenskaber som fysiske genstande, som ting.

Saglig (eller ligefrem skriftlig og videnskabelig) sprogbrug er i lange perioder af lingvistikken (og filosofien) fejlagtigt behandlet som det egentlige sprog. Men den er ikke i nogen forstand oprindelig. Saglig sprogbrug kan bedre ses som en rendyrkning, og videnskabelig sprogbrug som en ekstremt udviklet og specialiseret sprogbrug. Også vildveje kan have grunde, og selv om sagligt skriftsprog ikke er oprindeligt, er det til gengæld den sprogbrug, som klarest viser det træk, som er særligt for sprogbrug og adskiller denne fra anden kommunikation, nemlig regelbundetheden.

Man har i et par årtusinder fokuseret særligt på substantiverne, idet de er betragtet som særlig vigtige og ”betydningsbærende” (også abstrakt under mere filosofiske betegnelser såsom ”begreber” eller ”klasser”), hvilket giver en del vanskeligheder med bl.a. at forklare funktionen af verber og diverse småord. Medvirkende til denne snævre opfattelse må være, at substantiver syntaktisk står som en kerne, som en del andre ord lægger sig til og formelt styres af. Substantiver kan kategorisere, behandle noget, som om det er ens. Når noget sprogligt behandles som ens, må det give en tendens til, at det i det hele taget behandles ens. At noget udtrykkes med et substantiv, giver en tendens til at behandle det som en genstand, en ting.

Ting, fysiske genstande, er almindeligt kategoriseret med bestemte egenskaber, især at de befinder sig et bestemt sted, at de er klart afgrænsede, at de har deres egne egenskaber, og at de er forholdsvis uforanderlige. En ”sten” er prototype på en fysisk genstand, også selv om den afhængigt af sammenhængen i stedet kan ses som noget, der har en historie og kan deles osv. Sprogbrugen giver os en tendens til at behandle alt, som om det var sådan. Dette sker, fra vi lærer at tale (sprogets ontogenese).

(Hvis en ordklasse som substantiver er almindelig i meget forskellige kulturer, vil det svække påstande om tingsliggørelsen i vores. For nogle år siden talte man en del om sproglige ”universalier”, men fandt vist ikke med sikkerhed nogen).

Lad mig blot give et eksempel inden for sprogpsykologien. I mange år har man vedholdende antaget, at brug af sprog beror på en speciel evne placeret specielle steder i hjernen, altså forholdsvis afgrænset, bestandigt, tingslignende. Lokaliseringerne kaldtes og kaldes hhv. Brocas og Wernickes steder. Men det er for længst vist, at sprogfærdighed kan eksistere, uanset om disse steder er kraftigt læderet, og i nogen grad endog kan generhverves, selv efter at den er tabt. Og omvendt: at sproglig reduktion kan ske, uden at nogen af disse steder er læderet. I dag taler man, med mere forsigtighed og bedre udsigter, om centre, der er særlig aktive ved sprogbrug, men det ligger stadig lige for at tale om sprogbrug som en speciel evne (som i øvrigt også skal adskille mennesker fra dyr). Et 1:1 kausalforhold mellem sprog og evne er åbenbart lettest for os at håndtere. - Alternativet må som anført være sprogbrug som processer, men det falder os ikke let.

Denne tingsliggørelse er også upåagtet indbygget i vores dagligsprog. Oftest giver den ikke problemer, ellers kunne den heller ikke have overlevet; vi kan udmærket få ”en tanke”, uden at det er relevant, om vi f.eks. kan tælle tanker.

Men den bidrager også til uenigheder og fejltagelser.

Lineær og tingsliggørende sprogbrug må oprindeligt være fremmet i vekselvirkning med skriftsproget og forhold som dem, jeg har skitseret her. Den kan være opstået i det antikke Grækenland og været afgørende for naturvidenskabens og teknologiens enestående udvikling i netop vor kultur. Men måske også til disses begrænsninger og til, at vi videnskabeligt så dårligt forstår mennesker.

Læs mere

M.h.t. Ægypten har den direkte oplevelse af landet haft stor betydning, men min vigtigste skriftlige kilde har været: The Oxford History Of Ancient Egypt, ed. Ian Shaw, Oxford University Press. 2000. Den er i høj grad troværdig, men imidlertid ikke helt let at gå til, bl.a. fordi forfatterne har været nok så interesseret i fundhistorie og kritisk metode som i resultaterne.

Om tale kontra skrift findes f.eks. Ong, Walter J.: Orality & Literacy. The Technologizing of the Word. Routledge, London og New York 1982 og senere. For snæver, næsten kun litterært og ikke psykologisk eller sociologisk orienteret. Til gengæld nærmest fornøjelseslæsning. (Men han kender ikke Nordens oldtid!).

Watson, J.D.: The Double Helix 1968, senere Penguin Books, handler om opdagelsen af strukturen af DNA, men kan udmærket læses uden for faget. Det er den mest fængslende bog, jeg har læst om virkelige, videnskabelige processer, herunder f.eks. betydningen af, hvad man snakker med hvem om til en fest.

Faget sprogpsykologi blev oprettet som følge af, at Stig Andersen ønskede at skrive speciale inden for området. Han har bl.a. undervist på KU og AUC og fungerer i dag som censor i forbindelse med sprogpsykologiske eksamener.

Coaching - en måde at anskue mennesket på

Coaching er mere og andet end endnu et ledelsesværktøj, der kan bruges til at nå forretningsmæssige mål. Begrebet er dybest set udtryk for et humanistisk menneskesyn

Af Bo Heimann, journalist (mDJ), coach og forfatter
www.boheimann.com

Coaching er blevet hipt – alle coacher eller bliver coachet.

Ofte er der dog ikke tale om coaching, men om direkte ledelse, rådgivning, undervisning eller mentorship. Og ofte bliver coaching – hvad begrebet så ellers menes at dække over – opfattet som endnu et ledelsesværktøj, der kan og skal bruges til at nå forretningsmæssige mål. Begge de to fænomener vil jeg gerne gøre op med.

Et kort historisk tilbageblik viser, at det vi i dag kalder for coaching har eksisteret til alle tider. I antikkens Grækenland sagde Sokrates, at han ingenting vidste og blot var en ´fødselshjælper´. Vores egen Søren Kirkegaard sagde, at hvis vi virkelig vil hjælpe en anden, så må vi møde den anden der, hvor den anden er.

John Whitmore, der regnes for den moderne coachings fader, opererer med følgende definition på coaching, der ligger godt på linie med Sokrates og Kierkegaard: ”Coaching er at åbne for et menneskes potentiale til at maksimere sine egne præstationer. Det er at hjælpe mennesker, frem for at undervise dem”.

Ydmyghed er en kvalitet

Der følger altså en grundlæggende ydmyghed med rollen som coach – coachen ved ikke noget, og skal ikke lære den coachede noget. Det er den coachede, der er i centrum. Og det er den coachede, der er eksperten.

Coachen skal altså pr. definition ikke fortælle, hvad den coachede skal gøre – og kommer følgelig ikke med forslag, gode råd eller anvisninger. Det stiller krav til coachen om, at han/hun holder sig selv tilbage – ud fra en anerkendelse af den coachedes potentialer.

Coaching er på denne måde derfor mere og andet end endnu et ledelsesværktøj, der kan bruges til at nå forretningsmæssige mål. Begrebet er dybest set udtryk for et humanistisk menneskesyn – coaching er en måde at lede på, en måde at behandle mennesker på, en måde at tænke på, en måde at være på.

Et spørgsmål om spørgsmål

Det er coachens opgave at stille de rigtige spørgsmål, så den coachede selv opdager potentialer, ressourcer og muligheder. Coachens spørgsmål kan med fordel struktureres ud fra de seks følgende faser:

1. Forberedelse – coachen skal forberede sig på to områder: det faktuelle (hvis der evt. er stof fra tidligere sessions) og egen indre ro (uden hvilken god coaching er meget svær).
2. Formål – hvis ikke formålet med coachingsessionen er klarlagt og gjort helt konkret, så bliver det svært i den anden ende at nå frem til konkrete handlemuligheder: Hvilken problemstilling/hvilket emne vil du coaches på? Hvad vil du konkret have med herfra, når coachingen er slut?
3. Fakta – hvem, hvad, hvor, hvornår, hvordan, hvor tit, i hvor høj grad

etc. Situationen/problemstillingen skal tegnes op.

4. Følelser – den emotionelle fase, hvor den coachede finder motivation ved at mærke sig selv: Hvordan har du det egentlig med det her? Hvad gør det ved det? Hvordan opleves det? Hvad vil det give dig at kunne handle anderledes?
5. Fantasi – den kreative fase, hvor der leges med muligheder en masse: Hvad ville den ultimativt bedste løsning være? Hvad er der ellers af muligheder? Hvad eller hvem kunne du derudover blive inspireret af?
6. Forpligtende Farvel – ideelt set en handlingsplan med konkrete handlemuligheder: Hvad gør du? Hvordan gør du det? Hvornår gør du det?

Denne struktur sikrer, at den coachede bliver ledt igennem hoved, bryst og mave, der er centrene for tænkning, følelser og handling. Alle disse tre centre skal aktiveres for, at den coachede har ´hele sig selv´ med i processen.

På en baggrund af Væren

Coaching består altså af to hovedingredienser: spørgeteknik og opmærksomhed. Det sidste bliver som regel undervurderet.

Det er svært at give andre mennesker vores udelte og rene opmærksomhed. Det er svært at lytte til det, der bliver sagt uden at tænke, tolke og dømme. Det er svært at holde sig selv tilbage, så det er den anden, der sætter tonen og hastigheden for coachingen. Det er svært ikke selv at foreslå løsninger, når de nu er så åbenlyse.

Det er ikke desto mindre coachens opgave. Coachen skal fungere som det stille vand, som den coachede kan spejle sig i for at opdage sig selv. Hvis vandet ikke er stille, så bliver det svært at spejle sig.

Coachens egne tolkninger, projektioner, generaliseringer mv. er pr. definition et problem, hvilket stiller krav til coachens personlige udvikling og selvindsigt.

Bo Heimann fungerer til daglig som coach. Han underviser bl.a. på DIEU´s coach-uddannelse.

Coaching – om at skabe nye virkeligheder gennem sprog

En temaaften ved Reinhard Stelter

Fafos arrangerede en temaaften d. 18. april 2006 med Reinhard Stelter, som er ph.d. i psykologi, lektor i idrætspsykologi ved Institut for Idræt ved Københavns Universitet samt coach.

Fremmødet var godt og stemningen forventningsfuld, da Reinhard indledte foredraget med kort at fortælle om, hvordan det i sin tid var hans interesse for læringsteorier, der først ledte ham til at beskæftige sig med coaching. Begrebet associeres ofte til sportens verden, men Reinhard understregede, at den form for coaching, der finder sted i idrættens verden, ikke er den samme som den, han beskæftiger sig med.

Derefter fortsatte han med at give sit eget bud på, hvorfor coaching i dag er blevet så populært. Han gav flere bud herpå, bl.a. at samfundet ændres, og vi tror ikke længere på autoriteter på samme måde som tidligere. Dette stiller nye krav til læring og udvikling, da disse ikke længere anskues som en proces, men snarere som et spørgsmål om hele tiden at producere resultater - og gerne målbare. Samtidigt er der et øget krav til vores fleksibilitet, selvregulering, selvrefleksion, selvudvikling og tilpasning. Disse forandringer er bl.a. medvirkende til, at flere og flere mennesker nedslides. Ifølge Reinhard kan coaching være et muligt svar på alle disse udfordringer.

Reinhard fortsatte derefter med at gå mere i dybden med, hvad han mere præcist forstår ved coaching og hvilke teorier dette bygger på; her kan f.eks. nævnes systemisk tænkning (socialkonstruktionisme), narrativ tilgang og værdsættende samtale (appreciative inquiry). Da der i dette nummer af Spindet er en artikel om coaching, vil jeg ikke gå mere i dybden med Reinhards udlægning af coaching. Derimod vil jeg hoppe direkte til slutningen af temaaftenen.
Efter en kort pause, hvor alle nød de fremragende kager, Fafos havde bagt til anledningen, havde deltagerne mulighed for at stille Reinhard spørgsmål. En mulighed som til fulde blev udnyttet.
Det første spørgsmål gik på, hvilke læringsteorier Reinhard helt præcist havde hentydet til i starten. Her forklarede han kort, at han trækker på en sammenfletning af flere læringsteorier, men hovedsageligt erfaringsbaseret læring, æstetisk læringsteori samt situeret læring. Derefter blev han spurgt, hvad han mente når han i foredraget havde brugt ordet selvregulering. Han fortalte, at han bruger ordet i den betydning, at man går på opdagelse i sit eget liv. Man får ikke svar på, hvordan man løser noget bedst. Vi bliver i mindre og mindre grad vejledt i, hvad vi skal gøre mht. opgaver, situationer eller relationer. Derfor opstår behovet for at skabe vores egne virkeligheder. Efter det næste spørgsmål som gik på, om man kan veksle mellem forskellige kommunikationsteorier, fulgte en diskussion om ledelsesstrategier, hvor Reinhard bl.a. delte ud af sine erfaringer som leder af undervisere på universitetet. Han fortalte, at det i universitetsverdenen f.eks. ikke kunne betale sig med den ”gamle” ledertype, ”kæft, trit og retning”, men at denne ledelsesstil stadig eksisterer mange steder i sportens verden.

Da han blev spurgt, hvornår han selv benyttede sig af coaching, fik vi at vide, at han selv oplevede det som nyttigt i vejledning af studerende. På den måde ville den studerende selv udvikle en kompetence frem for at blive belært om kompetencen. Herefter fulgte en

diskussion om magt-begrebet i coaching-situationer. Reinhard forklarede, at han kun taler om magt i samtalen i forhold til, hvad der er den ”rigtige” viden, som f.eks. ved instruktion, hvor kun den ene af parterne ligger inde med den viden, der er nødvendig for at opnå det rigtige resultat eller løse en opgave, mens man i coaching ikke på forhånd ligger inde med de rigtige svar, men derimod finder frem til dem i fællesskab. Med dette som afslutning takkede vi Reinhard mange gange for hans spændende og inspirerende foredrag. At dømme efter den småsnakken, der lød rundt omkring, efter vi brød op, lod det virkelig til at Reinhard havde givet folk noget at tænke over, og i sidste ende er det vores mål med temaaftenerne. Som konklusion må vi sige at denne, semesterets første og ikke mindst dette temaaftenudvalgs første, temaaften blev en succes.

/emt

Nyt fra Fafos

Meget er sket i Fafos siden den sidste udgave af Spindet. Ved den ordinære generalforsamling d. 4. oktober 2005 blev en ny bestyrelse bestående af Maja Tinson, Emma Tordsson og Sune E. Schulze valgt.

Der var desværre ikke så mange Fafos-aktiviteter i efterårssemesteret, da det var vanskeligt at finde foredragsholdere til temaaftener. Men julefrokosten blev dog traditionen tro afholdt!

Ved den ekstraordinære generalforsamling den 14. marts 2006 skulle en ny formand findes, da Sune ønskede at fratræde posten for at kunne hellige sig sin specialeskrivning. Maja Tinson blev valgt som ny formand, og resten af bestyrelsen består nu af Emma Tordsson, Line Brink Worsøe, Emilie Zenia Andersen og Louise Pedersen.

I forårssemesteret har Fafos igen fået gang i temaaftenerne. Den første løb af stabelen d. 18. april 2006, og et referat heraf kan læses i dette nummer af Spindet. Næste temaaften var d. 4. maj 2006, hvor Peter Widell, lektor ved Århus Universitet, fortalte om sprog og tænkning: tingsforståelse, handleforståelse, sprogforståelse. Referatet af denne temaaften bringer vi i næste nummer af Spindet, som udkommer efter sommerferien.

Fafos har fået en ny fælles mail: fagligtforum @ gmail.com. Man er velkommen til at kontakte os på denne mail, hvis man:

- ønsker at blive medlem af Fagligt Forum for Sprogpsykologi
- ønsker at deltage i enten Temaaften-udvalget eller Spindets redaktionsudvalg
- har gode ideer til emner, der kan tages op på temaaftenerne
- har gode ideer til foredragsholdere til temaaftenerne
- har ideer eller ønsker til emner, der skal tages op i Spindet

Slutteligt vil alle vi på Spindet sige et stort tak til Sune for det gode arbejde, han har udført i sin tid som formand for Fafos, og ønske ham al held og lykke med specialet.

/emt

Nyt fra studievejledningen

Studievejledningen finder du i lokale 22.2.56.

Du kan bl.a. få vejledning om:

- optagelsesbetingelser
- undervisningsudbud
- eksamenskrav
- dispensationsmuligheder
- specialevejledning
- studievilkår
- beskæftigelsesudsigter
- muligheder for at læse i udlandet.

Studievejledningens åbningstider er:

Mandag 10-14	Ditte Boisen
Tirsdag 10-12	Anne Emilie Sveistrup (international vejledning)
Onsdag 10-14	Jakob Skjoldborg
Torsdag 10-14	Ib Ulbæk
Fredag 10-14	Annemette Foss Jørgensen

Telefon: 35 32 83 21

Mail: Nss-vej l@ hum.ku.dk

/emt